

Οι βαθμοί των επιθέτων

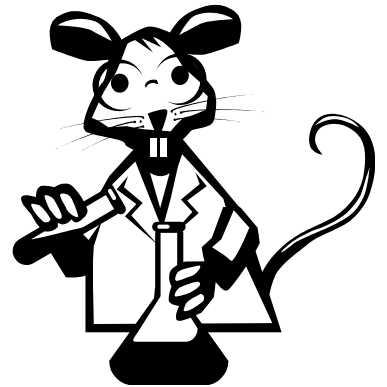
- ❖ Οι βαθμοί των επιθέτων είναι τρεις: ο **θετικός**, ο **συγκριτικός**, ο **υπερθετικός**. Ο συγκριτικός και ο υπερθετικός βαθμός ονομάζονται **παραθετικά** του επιθέτου.
 - ✓ Το επίθετο που φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει απλώς ένα γνώρισμα λέγεται **θετικού βαθμού ή θετικό**. *ωραίο σπίτι*.
 - ✓ Το επίθετο που φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει ένα γνώρισμα σε μεγαλύτερο βαθμό από ένα άλλο λέγεται **συγκριτικού βαθμού ή συγκριτικό**. Ο Κώστας είναι *εργατικότερος* από το Γιάννη.
 - ✓ Στον υπερθετικό βαθμό διακρίνουμε δύο κατηγορίες:
 - **Σχετικό υπερθετικό**: λέγεται το επίθετο που φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει κάποιο γνώρισμα στο πιο μεγάλο βαθμό από όλα τα όμοιά του. Το Χ είναι *το πιο ψηλό* κτίριο στον κόσμο.
 - **Απόλυτο υπερθετικό**: λέγεται το επίθετο που φανερώνει ότι ένα ουσιαστικό έχει κάποιο γνώρισμα σε πολύ μεγάλο βαθμό χωρίς να γίνεται σύγκριση με άλλα ουσιαστικά. Ο Κώστας είναι *πλουσιότατος*.
- ❖ Ο **σχηματισμός των παραθετικών**:

ΘΕΤΙΚΟ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟ		ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟ	
	περιφραστικό	μονολεκτικό	σχετικό	απόλυτο
πλούσιος	πιο πλούσιος	πλουσιότερος	ο πλουσιότερος ο πιο πλούσιος	πλουσιότατος πάρα πολύ πλούσιος πολύ πολύ πλούσιος
παχύς	πιο παχύς	παχύτερος	ο παχύτερος ο πιο παχύς	παχύτατος πάρα πολύ παχύς πολύ πολύ παχύς
επιμελής	πιο επιμελής	επιμελέστερος	ο επιμελέστερος ο πιο επιμελής	επιμελέστατος πάρα πολύ επιμελής πολύ πολύ επιμελής

- ✓ Σε ορισμένες περιπτώσεις στον περιφραστικό συγκριτικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί για το **πιο** το **περισσότερο**. *πιο γλυκός, περισσότερο γλυκός*.
- ✓ Το απόλυτο υπερθετικό μπορεί να σχηματιστεί και με τους ακόλουθους τρόπους:

- Ως **σύνθετο**:

<ul style="list-style-type: none"> όλος Θεός υπέρ κατά παν τρεις τέσσερα (τετρα-) πέντε 	+θετικός βαθμός	<ul style="list-style-type: none"> ολόμαυρος θεοσκότεινος υπέρλαμπρος κατακάθαρος πανάκριβος τρισάθλιος τετράπαχος πεντάμορφος
---	-----------------	--

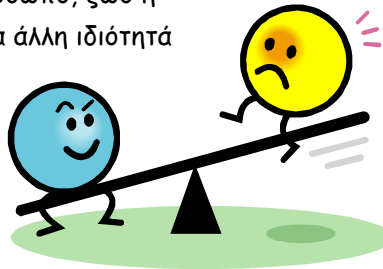

- Με την επανάληψη του θετικού βαθμού: ένα *ψηλό ψηλό* βουνό.

Η Σύγκριση.

Σύγκριση ονομάζεται η ενέργεια που κάνουμε για να διαπιστώσουμε α) αν ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα έχει μια κοινή ιδιότητα σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό σε σχέση με κάποιο άλλο β) αν μια ιδιότητα που υπάρχει ως γνώρισμα σε ένα πρόσωπο, ζώο ή μικρότερο βαθμό σε σχέση με μια άλλη ιδιότητά

Πχ. Ο Γιώργος είναι
Είμαι περισσότερο

πράγμα βρίσκεται σε μεγαλύτερο ή
του.
βαρύτερος από τον Κώστα.
στενοχωρημένος παρά κουρασμένος.

❖ Πώς γίνεται η σύγκριση:

Για να γίνει η σύγκριση, πρέπει

να υπάρχει στην πρόταση

- Είτε **επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού**
Η Μαρία είναι **ομορφότερη** από την Άννα.
- Είτε το **σχετικό υπερθετικό**
Ο Δημήτρης είναι ο **πιο επιμελής** (μαθητής) απ' όλους τους μαθητές της τάξης του.
- Είτε κάποια **ρήματα που δηλώνουν σύγκριση, επιλογή ή προτίμηση.**
Ο Κώστας **προτιμά** τη θάλασσα από το βουνό.

❖ Οι όροι της σύγκρισης.

Στη σύγκριση υπάρχουν δύο όροι

- Ο α' όρος σύγκρισης είναι εκείνος από τον οποίο ξεκινάμε τη σύγκριση
- Ο β' όρος σύγκρισης είναι εκείνος με τον οποίον γίνεται η σύγκριση.

Το αεροπλάνο είναι ταχύτερο από το πλοίο.

α' όρος

β' όρος

❖ Πώς εκφέρονται οι όροι της σύγκρισης:

- ✓ Ο α' όρος σύγκρισης μπορεί να είναι:
ουσιαστικό, αντωνυμία, επίθετο, ρήμα, πρόταση, επίρρημα
- ✓ Ο β' όρος σύγκρισης γενικά είναι ό,τι και ο α' όρος κάθε φορά.
- ✓ Ο β' όρος σύγκρισης εκφέρεται με τους εξής τρόπους:
 - **Από + αιτιατική**
Ο Ταΰγετος είναι ψηλότερος **από τον Παρνασσό.**
 - **Παρά + ομοιότροπα με τον α' όρο**
Αυτή η εξέλιξη περισσότερο έβλαψε **παρά ωφέλησε.**
 - **Αδύνατος τύπος της γενικής της προσωπικής αντωνυμίας**, όταν υπάρχουν τα συγκριτικά επίθετα **μεγαλύτερος, μικρότερος, ανώτερος, κατώτερος, καλύτερος.**
Ο Γιάννης είναι πέντε χρόνια **μεγαλύτερός του.**
 - **Βραχυλογικά** (δηλαδή παραμένει μόνο ο προσδιορισμός του β' όρου αν αυτός είναι ίδιος με τον α' όρο)
Το σχολείο μας είναι ομορφότερο **από το δικό σας.**
 - **Από + επίρρημα** (αν ο α' όρος είναι επίρρημα)
Σήμερα ήταν πιο ευχάριστα **από χτες.**
- ✓ Μερικές φορές ο β' όρος σύγκρισης παραλείπεται, όταν εύκολα εννοείται από τα συμφραζόμενα.
Είναι προτιμότερο να φύγεις. (παρά να μείνεις)

ΤΟ Β΄ ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ.

Όταν το β΄ συνθετικό είναι	Τότε το σύνθετο είναι	Παραδείγματα
ουσιαστικό	Ουσιαστικό επίθετο επίρρημα	Τυρί +πίτα=τυρόπιτα Μικρός+σώμα=μικρόσωμος Πίσω+πλάτη=πισώπλατα
επίθετο	επίθετο	Γλυκός+ξινός=γλυκόξινος
ρήμα	Ρήμα ουσιαστικό επίρρημα	Δια+λέγω=διαλέγω Δάκτυλα+γράφω=δακτυλογράφος Ένα+ρουφάω=μονορούφι
μετοχή	μετοχή	Πολύ + συζητημένος= πολυσυζητημένος
επίρρημα	επίρρημα	Προ + χτες = προχτές

Προσοχή!!! Όταν β΄ συνθετικό είναι οι λέξεις **οδύνη, όλεθρος, ομαλός, όνομα, όροφος, ορυχείο** τότε τρέπουν το αρχικό -ο- σε -ω-.

π.χ. επώδυνος, πανωλεθρία, μεταλλωρυχείο, επώνυμος, διώροφος, ανώμαλος

Να θυμηθούμε λίγα πραγματάκια για την περιγραφή και την αφήγηση?

- ❖ Με τον όρο **περιγραφή** εννοούμε την αναπαράσταση μέσα στο λόγο χώρων, προσώπων, αντικειμένων, φαινομένων κλπ.

- ✓ Η περιγραφή ως είδος κειμένου συνδέεται κυρίως με το **χώρο**.
- ✓ Ακολουθεί πορεία από το γενικό στο ειδικό, από γενικές εικόνες σε λεπτομερειακές.
- ✓ Το σημείο περιγραφής μπορεί να είναι σταθερό, όταν ο συγγραφέας μένει ακίνητος και από εκεί να περιγράφει το χώρο, ή να κινείται μέσα στο χώρο.
- ✓ Η γλώσσα της περιγραφής χαρακτηρίζεται από σαφήνεια, ακρίβεια, ζωντάνια και παραστατικότητα.

- ❖ Με τον όρο **αφήγηση** εννοούμε την προφορική ή γραπτή **παρουσίαση ενός γεγονότος** ή μιας σειράς γεγονότων, πραγματικών ή φανταστικών.

- ✓ Η αφήγηση οργανώνεται με άξονα το **χρόνο**, αλλά οι καταστάσεις συνδέονται αιτιολογικά μεταξύ τους.
- ✓ Η αφήγηση ακολουθεί τη δομή που δίνεται στο παρακάτω σχήμα:

Α. Πληροφορίες για τους ήρωες, το χώρο, το χρόνο και την κατάσταση από την οποία ξεκινά η αφήγηση.

Β. Η εξέλιξη της αφήγησης και η έκβασή της.

Γ. Η λύση: η κρίση του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας.

- ✓ Κύριος **χρόνος** της αφήγησης είναι ο **αόριστος**, αλλά χρησιμοποιείται και ο παρατατικός.
- ✓ Κύριο γνώρισμα της αφήγησης είναι οι συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων και την αιτιολογική σχέση μεταξύ τους.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5η - Φύλλο Εργασίας

Α. Να σχηματίσετε τα παραθετικά των επιθέτων που ακολουθούν

Λαμπερή _____
Ακριβής _____
Τίμιος _____
Σταθερός _____
Επιμελής _____
Παχύς _____

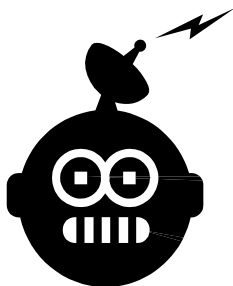
Β. Να αντικαταστήσετε τα περιφραστικά παραθετικά με τον μονολεκτικό τους τύπο:

- Πολύ ωραία μας τα λες _____
- Η πιο καλή έκθεση στην τάξη θα βραβευτεί _____
- Το πρόγραμμα αυτό είναι πιο βολικό _____
- Είναι πολύ επιεικής και τον εκμεταλλεύονται όλοι _____
- Η θέση μου είναι πιο σαφής από την δική σου _____
- Ήταν το πιο γλυκό μωρό που είχα δει ποτέ μου _____

Γ. Βρείτε ποια από τα παρακάτω επίθετα δεν σχηματίζουν παραθετικά και κατατάξτε τα στην σωστή κατηγορία

Πολύτεκνος, άτυχος, θαλάσσιος, ελληνικός, άνισος, επίγειος, μαλαματένιος, αιώνιος, σπουδαίος, χθεσινός.

Ύψη καταγωγή χρόνος/τόπος στερητικό α- κατάσταση σταθερή

Δ. Βρείτε τον α' και β' όρο σύγκρισης στις ακόλουθες προτάσεις :

Το νερό είναι βαρύτερο από το λάδι
Καλύτερα να πας εσύ μαζί του παρά εγώ
Ο αδερφός μου είναι τρία χρόνια μεγαλύτερός μου
Αγαπάει την κόρη του περισσότερο κι απ' τη ζωή του
Είναι προτιμότερο να μην μιλήσεις παρά να μαλώσετε

Ε. Συμπληρώστε τις παρακάτω προτάσεις με β' όρο σύγκρισης:

Νοιώθω πιο βολικά τώρα
Τα αγόρια γενικά είναι καλύτερα στα μαθηματικά.....
Θέλω περισσότερο να σπουδάσω μηχανικός.....
Η ομάδα του σχολείου μας είναι πιο προπονημένη

ΣΤ. Να συνθέσετε τα παρακάτω συνθετικά:

Εν + πείρα _____	Όλος + πλευρά _____
Πέντε + ημέρα _____	Αν + οδύνη _____
Πολύ + δύναμη _____	Μετά + αύριο _____
Υπό + γη _____	Ένα + ρουφώ _____
Επί + όνομα _____	Δύο + όροφος _____

ΕΡΓΑΣΙΑ.

- ❖ **Εργασία** είναι η καταβολή σωματικών ή πνευματικών δυνάμεων για την παραγωγή υλικών, πνευματικών και ηθικών αγαθών, με τα οποία ο άνθρωπος ικανοποιεί τις ανάγκες του.
- ❖ **Είδη-μορφές εργασίας:** - χειρωνακτική ή σωματική
- πνευματική ή διανοητική
- ❖ **Αποτελέσματα της εργασίας:**
 - ✓ Εξασφαλίζει τα απαραίτητα για τη ζωή υλικά αγαθά (τροφή, ενδυμασία, κατοικία, ψυχαγωγία...)
 - ✓ Βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο και τις συνθήκες διαβίωσης.
 - ✓ Οξύνει το νου, κάνει τον άνθρωπο πιο ικανό και πιο δραστήριο.
 - ✓ Προσφέρει τη χαρά της δημιουργίας.
 - ✓ Απομακρύνει την ανία, την πλήξη, τις κακές σκέψεις και τα πάθη.
 - ✓ Ανυψώνει κοινωνικά το άτομο.
- ❖ **Προϋποθέσεις:**
 - ✓ Σωματικές και πνευματικές δυνάμεις.
 - ✓ Καλλιέργεια από μικρή ηλικία της εργατικότητας. (Το κάνουμε;)
 - ✓ Το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον. (Είναι υγιές;)
 - ✓ Σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός. (Υπάρχει άραγε σήμερα;)
- ❖ **Η παιδική εργασία σήμερα. Τι γνώμη έχετε:**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.

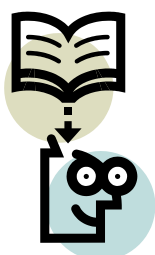
- ❖ **Επάγγελμα** είναι η κύρια και μόνιμη εργασία που κάνει κάποιος και από την οποία εξασφαλίζει τα απαραίτητα αγαθά για τη ζωή.
 - ❖ **Είδη-μορφές επαγγελμάτων:** -εξαρτημένα επαγγέλματα
-ελεύθερα επαγγέλματα
-χειρωνακτικά
-πνευματικά.
 - ❖ **Θετικά αποτελέσματα-ωφέλειες για το άτομο:**
 - ✓ Παρέχει ηθική ικανοποίηση και τη χαρά της δημιουργίας.
 - ✓ Επιδρά στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου (γλώσσα, συμπεριφορά) αλλά και στην εξωτερική του εμφάνιση(ντύσιμο)
 - ✓ Καλλιεργεί την ατομική ευθύνη και την κοινωνική συνείδηση
 - ✓ Απαλλάσσει από το άγχος και την ανασφάλεια και η ζωή αποκτά νόημα και περιεχόμενο
 - ✓ Αυξάνει την αποδοτικότητα του ατόμου στην εργασία του.
 - ❖ **Θετικά αποτελέσματα-ωφέλειες για την κοινωνία:**
 - ✓ Αυξάνει την παραγωγικότητα των μελών της κοινωνίας
 - ✓ Ανεβάζει το βιοτικό επίπεδο του λαού
 - ❖ **Προϋποθέσεις για την ορθή εκλογή του επαγγέλματος:**
 - ✓ Η αυτογνωσία
 - ✓ Οι έμφυτες κλίσεις και οι φυσικές ικανότητες του ατόμου
 - ✓ Η αγάπη και το ενδιαφέρον του ατόμου για το επάγγελμα
 - ✓ Επαγγελματικός προσανατολισμός
 - ✓ Κατάλληλη αγωγή.
 - ❖ **Ανεργία:** η σύγχρονη πραγματικότητα. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα του σημερινού ανθρώπου!!
Αίτια: έλλειψη οικονομικών πόρων για τη δημιουργία νέων θέσεων από την πλευρά του κράτους
Ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και παράλληλη αντικατάσταση του ανθρώπου από τη μηχανή
Χάνονται επαγγέλματα στην εποχή μας
- Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι συνέπειες αυτού του φαινομένου; Υπάρχει λύση;**

Αυτό το απόγευμα ακριβώς, περνώντας από το σπίτι της, είδε επιτέλους η δασκάλα τη μητέρα της [Βαγγελίτσας]

- Καλησπέρα σας! Τόσες μέρες έχω να σας δω...
- Καλησπέρα, κυρία δασκάλα, και γω ήθελα να σας δω, να μου πείτε, για την κόρη μου. σα να μου φαίνεται, κυρία δασκάλα, πως τώρα πηγαίνει καλύτερα. Έχει όρεξη, διαβάζει, γράφει... λέτε, κυρία δασκάλα, ν' αξιωθώ να τη δω καμιά φορά δασκάλα σαν εσάς;
- Γιατί όχι; Βέβαια θα τη δείτε! Μα δε βαριέστε, τι δασκάλα! Η Βαγγελίτσα σας δεν το ξέρετε πως είναι κρυμμένος θησαυρό; Αυτή έχει μια φωνή, που, αφ' ότου την άκουσα, όπου σταθώ κι όπου βρεθώ, λέω ότι είναι μια από τις πιο καλές μαθήτριες στην τάξη!
- Αυτά, κυρία δασκάλα, τα λέτε τώρα για παρηγοριά. Εγώ τη θέλω στα γράμματα να 'ναι καλή - τι να την κάμω εγώ τη φωνή;
- Γιατί; Και η φωνή είναι ένα χάρισμα στον άνθρωπο. Μάλιστα σ' άλλα μέρη οι μανάδες καλύτερα έχουνε να 'χει η κόρη τους μια περίφημη φωνή παρά ένα δίπλωμα δασκάλας.
- Μα , κυρία δασκάλα, το δίπλωμα είναι τιμή και υπόληψη σ' όποιον το 'χει. Με τη φωνή τι θα 'χει; Κέρδος είναι κι η φωνή; Βγάνει ψωμί;
- Άμα ένα κορίτσι καλλιεργήσει τη φωνή του, - γιατί είναι σκολειά που πάνε τα κορίτσια μόνο για να μάθουν τραγούδι- άμα πάρει από κει ένα κορίτσι δίπλωμα, κι όπως δα η Βαγγελίτσα σας έχει φωνή σπάνια, μπορεί, αν θέλει, να κάμει ύστερα και τη δασκάλα της φωνής, μα μπορεί και να δίνει σαν εορτές, όπου πηγαίνει ο κόσμος να πληρώνει για να ακούσει το τραγούδι της...
- Μπα, μπα! Θεός φυλάξει, κυρία δασκάλα! Να πληρώνει ο κόσμος για να ακούει το τραγούδι της! Τι λέτε; αυτό είναι σα να θέλω εγώ να κάμω την κόρη μου θεατρίνα! Όχι, όχι κυρία δασκάλα. Θεέ μου φύλαγε, να βγαίνει να τραγουδεί και να την πληρώνουνε...ο Θεός να μην αφήσει να δω τέτοιο πράμα... Ούτε ν' ακουστεί, να χαρείς, καλή μου κυρία δασκάλα, πως τραγουδεί. Ο τόπος μας είναι κακός...Άμα της κολλήσουνε από τώρα κανένα παρατσούκλι, θα της το λένε κι άμα μεγαλώσει. Θα τη μάθει ο κόσμος τραγουδίστρα, και « τραγουδίστρα » θα ακούγεται ώσπου να γεράσει. Δεν τα ξέρομε τώρα; Πού ζούμε;
- Έχεις δίκιο, είπε η δασκάλα. Τι άλλο να 'λεγε; Και χαιρέτισε συλλογισμένη.

Ε. Αλεξίου, «Σκληροί αγώνες για μικρή ζωή»

- *Τοια είναι η αντίδραση της μητέρας της Βαγγελίτσας, όταν η δασκάλα την προτρέπει να καλλιεργήσει η κόρη της το ταλέντο που έχει; Θεωρείτε ότι είναι δικαιολογημένη; Εσείς τι θα κάνατε;*